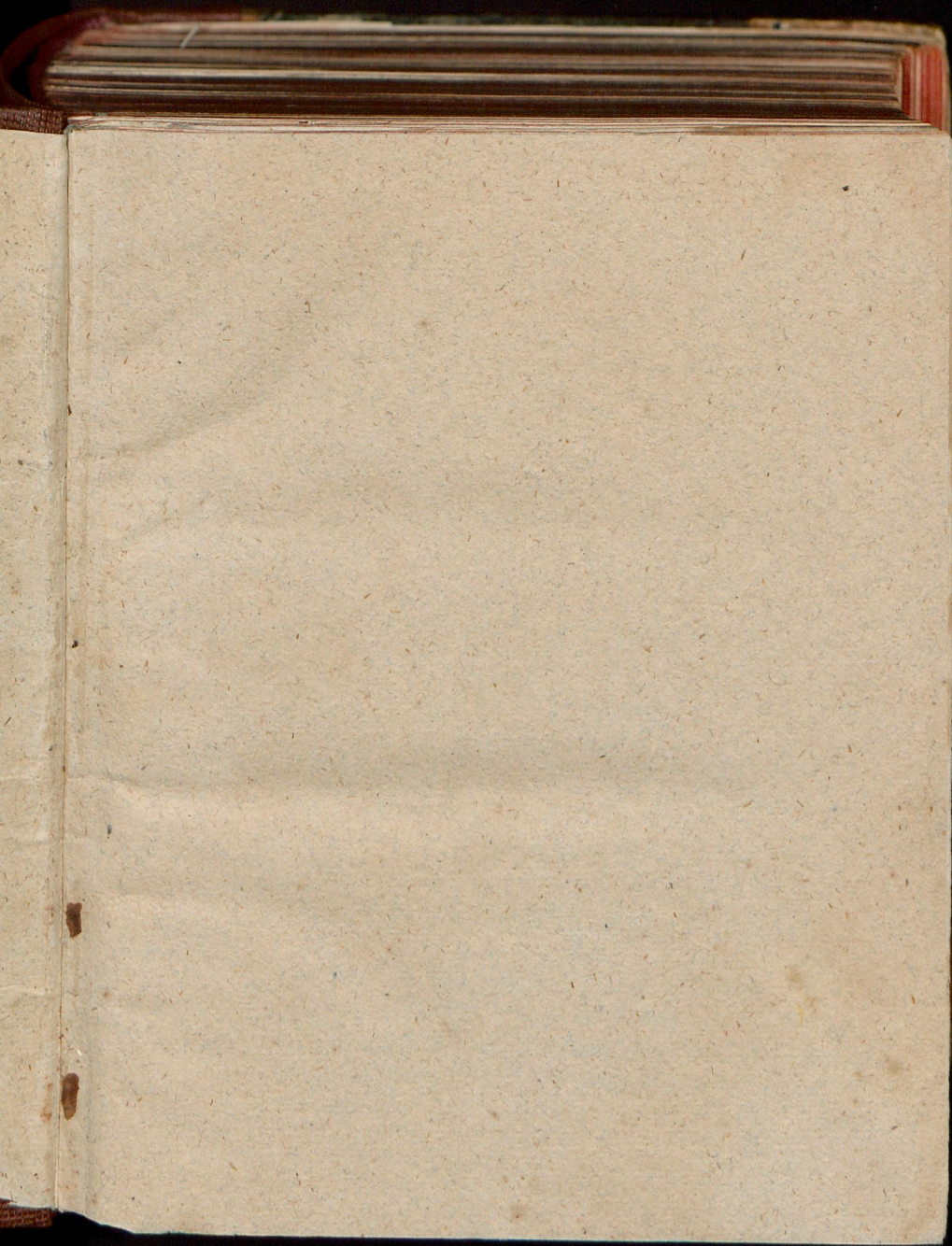

2

DISSERTATIO INAUGURALIS SEMEIOLOGICA

14

DE

CONVULSIONE
VT SIGNO

QVAM

FAVENTE SVMMO NVMINE
CONSENSV GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
PRAESIDE

VIRO EXCELLENTISSIMO EXPERIENTISSIMO DOCTISSIMO
DN. FRID. CHRIST. IVNCKERO

PHILOSOPHIAE ET MEDICINAE DOCTORE
HVVSQVE PROFESSORE PVBL. ORDIN. PAEDAGOGII REGII
AC ORPHANOTROPHEI HALENS. MEDICO
CONSTITVTO

IN ALMA REGIA FRIDERICIANA

PRO

GRADV DOCTORIS

SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS AC PRIVILEGIIS
MORE MAIORVM RITE OBTINENDIS

D. XXIII. DECEMBERIS A. S. R. MDCCLXI,

PLACIDAE ERVDITORVM DISQVISITIONI SVBMITTIT

AVCTOR

ERNESTVS GOTTLIEB HOELTZER

BVRGENSIS

HALAE AD SALAM

AERE SCHNEIDERIANO.

PRAEFAMEN.

Teste perillustri van SWIETEN in commentariis, effectus conuulsionum mirabiles sunt & innumeri; nihil enim in toto corpore manet non turbatum, siue solida siue fluida spectes, siue actiones ipsas, quae ab his pendent; mutantur singula & vniuersa in toto corpore enormiter. Quae cum ita se habent, omnibus certe propositum nostrum laudabitur, conuulsiones a nobis ut signa proponi. Valet hic omnino, quod dicitur in prouerbio: raro melius aliquid succedere. Tametsi autem conuulsio frequenter inducat periculum maius; haud raro tamen terribile hoc symptoma auspiciorem adipiscitur,

tur euentum. Diuersam itaque prognosin, ex conuulsionum accessu formandam, pro viribus explicabo. Quod propositum vt feliciter eueniat, diuinum imploro auxilium! De caetero hunc laborem Tibi B. L. de optimo commendo.

§. I.

Differtaturo mihi *de conuulsione utpote signo* me dico necessarium esse videtur paucis verbis ante omnia explicare, quod conuulsio non solum, sicuti *morbis*, verum etiam tamquam *signum* medicum agnoscitur & considerari possit. Morbi instar conuulsionem diiudicamus si diuersimodam laesionem seu mutationem quam in regulari successu, quarumlibet functionum corporis humani per se producere valet, attendimus, quatenus nimirum per eandem sanitas corporis impeditur ac laeditur: seu quando ipsius historiam, modum fieri, causas, effectus & symptomata secundum principia pathologica perquirimus.

Vt *signum* vero consideratur conuulsio, quatenus illa alio morbo superuenit, & illius siue salutarem, siue magis periculosum & noxium imo successum futurum indicat.

§. II.

§. II.

Re vera autem convulsiones multorum morborum esse comites & idcirco vtpote signa habendas, huius asserti veritatem non solum antiquissimi, verum etiam mediae & nouae aetatis auctores luculenter cumulo testimoniorum, quorum nonnulla in sequentibus passim leguntur, confirmant.

§. III.

Convulsiois quidem notio omnibus artis filiiis satis nota est, ne vero contra receptum morem peccemus hoc loco in memoriam reuocare conueniet. Dicitur itaque *convulsio violenta & alterne repetens musculosarum partium contractio.*

Distinguunt quidem medici optimo iure convulsionem in *idiopathicam* quae ipsis alias epilepsia audit, & in convulsionem *symptomaticam*. Verum cum hic de convulsione, vt signo aliorum morborum, nobis agendum sit, morbus autem idiopathicus alias istum statum praeternaturalem significet, qui non ab alio iam praeeistente morbo determinatur, sed ab alia propria quacunque causa efficitur, facillime hinc liquet, quod solummodo in hac nostra tractatione sermonem de symptomatica convulsione instituturi sumus; quippe quae per notionem symptomatis

pro caussa sua semper morbum qualemcunque alium praesupponit.

§. IV.

Cum ex nostra superius data definitione illucescat, *formale* omnium conuulsionum in violenta ac notabili exacerbatione motuum consistere; nulla difficultate inde demonstrari poterit, quod accessio conuulsionum ad alios morbos multas ac magnas producat mutationes. In genere per conuulsiones motus morborum augentur. Quibusdam morbis hoc augmentum motuum admodum proficuum est, nimirum illis, quorum materia peccans pigrior valentiores actiones requirit. Aliis vero adfectibus morborum tale motuum incrementum damnosum euadit, in quibus scilicet placida magis ac moderata actionum administratio proficua apprehenditur. Deinde generalis etiam effectus conuulsionum in eo consistit, vt propulsiones humorum versus varia loca cum impetu contingant. Ita coaceruatur sanguis in interioribus partibus, motus progressiuus inaequalis redditur, & ita coctiones singulae morbosae turbantur. Interdum autem ad expulsionem apta expelluntur, quaedam itinere retardantur, alia conuassantur & per vehementem concussionem euacua

uationi idoneae redduntur. Nonne his omnibus morborum Schemata variantur?

§. V.

Non solum autem formalis conuulsionum ratio tam diuersos effectus in aliis morbis edit; verum quoque *caussa* conuulsionum varia diuersis morborum metaphematisatibus ansam suppeditat. Et quia porro conuulsionum *caussae* admodum sunt diuersae, aliae grauiores, aliae leuiores existunt, sequitur inde effectus ex accessione conuulsionum fore diuersos in variis morbis, prout *caussae*, e quibus conuulsiones oriuntur, inter se variant.

§. VI.

Causa nimirum conuulsionum erit diuersa vel pro diuersitate morbi cui conuulsiones iunguntur aut superueniunt, vel pro varietate *caussarum* occasionalium. Cum enim conuulsiones, de quibus sermo ventilatur, symptomata sint, ideoque alios morbos concomitentur, quisque facile videbit *causam* non subesse peculiarem atque specificam ratione conuulsionum, sed communem ab ipso morbo primario dependentem, quatenus scilicet natura cardinalem ipsius morbi *causam* vt malum maxime
fonti-

fonticum eiusque effectus summe periculosos, vel physice sentit, vel moraliter aestimat, ideoque sub generaliore intentione molestias aut noxas removendi eiusmodi motus convulsivos suscipit, ut id, quod ordinariis motibus obtemperare recusat, violentia quadam exprimatur & expellatur.

§. VII.

Prius itaque quod attinet, pro diversitate nimirum morbi, cui convulsiones accedunt, causam earundem existere diversam, id facile intelligitur, si modo generatim sequentia momenta consideras.

1) Morbos in solidis, siue membranaceis, siue nervosis &c. partibus humani corporis obuenire & pro harum differentia nervos diversimode stimulari & ad convulsivum motum excitari.

2) Morbos tamquam chronicos vel acutos, imo perquam acutos, omnesque iterum utpote malignos & benignos occurrentes, materias contingere peccantes diverso sane stimulo gaudentes.

3) Morbos partium fluidarum pro quantitate nimia grauante, vel spissitudine motuum apparatus resistente, vel degeneratorum humorum irritatione, actiones quoque excedentes & convulsivas efflagitare.

Poste.

Posterius vero nostrum assertum, convulsionum causas pro causarum occasionalium differentia fore varias, nemo in dubium vocabit, qui gravissimos illos effectus considerat, quos diaetae errores, regiminis vitia, pathemata animae, omnium rerum nonnaturalium abusus, in morbis tam acutis, quam chronicis producent.

§. VIII.

Breuitur igitur expositis generalioribus momentis, ex quibus convulsionum efficacia in aliis morbis mutandis cognoscebatur, speciatim ad formandam prognosin accedo. Quoniam autem paginae angustae huic exercitio destinatae amplitudinem argumenti vix capere poterunt, licebit rem omnem quantum fieri poterit, succincte exprimere. Agendum ergo de convulsione vt signo, primo in acutis, deinde in chronicis morbis.

§. IX.

Ad *acutos* morbos febres omnes brevioris periodi numerari ex pathologia constat. A potiori itaque, si prognosin determinare placet, convulsionones morbis acutis superuenientes ancipitem plerumque sortiuntur euentum. Hanc veritatem iam ob-

B

serua-

seruauit HIPPOCRATES et hinc *Coac.* 358. ita eloquitur. *Conuulsio febrī superueniens periculosum.* Sed haec regula multas patitur determinaciones, limitationes et exceptiones, quas sequentibus paragramphis perlustrabimus.

§. X.

Imprimis in diiudicanda conuulsione vt signo in acutis oportet respicere ad *consuetudinem, aetatem & tempus.* Etenim subiecta quae ob leuissimas causas eiusmodi motibus conuulsuis corripuntur, febribus acutis afflicta ob minima impedimenta per consuetudinis rationem conuulsiones facile subeunt, & minus periculosa obseruantur. Quod assertum NENTERVS in *fundamentis medicinae, Tom. II. pag. 375.* testatur, inquit: *Qui chronice conuulsionibus adsueti fuerant, si in acutis iisdem corripuntur, minus periculi incurrunt, quam si a talibus semper liberi fuerunt.* Porro aetatis ratio habenda venit, nam adolefcenti & adultae aetati quae contingunt conuulsiones multo periculosiores sunt, quam quae iunioribus annis constitutis accedunt. Quorsum HIPPOCRATIS dictum *Coac.* 356. referendum erit, dum ait: *Pueris, quos conuulsiones*

nes cum febre tentant, aut huic succedunt, quamvis diuturnae sint, innoxias tamen esse obseruantur, nisi reliqua omnia perniciem nuncient. Et alterum effatum Coac. 357. ita se habens: *Adultiores, & qui septimum annum excefferunt, conuulsione in febre non prehenduntur; alioquin periculum denunciat.* Praesertim diuersa tempora, in quibus conuulsiones acutis febribus superueniunt, obseruare decet, quia secundum temporis discrimen conuulsiones vt signa varii admodum sunt valoris. Quam differentiam B. IUNCKERVS in *consp. medic.* pag. 451. iudiciose sequentem in modum docet: *In acutis per initia quidem morbi symptomaticae conuulsiones, minoris, sub statu maioris, in declinatione & tempore debiti exitus summi periculi sunt, ac morbum lethali euentu claudunt.* Quia in initio morbi coctiones vix inchoatae sunt, turbationes earum per conuulsiones non magni momenti existunt; imo in quibusdam casibus resolutio & conquassatio materialium peccantium actione conuulsiva paullulum promouetur. Modo ne vltra primum diem continent, alias peioris prognoseos euadunt. Forsan ad hunc primum diem respexit COVS, dicens: *Conuulsio in febre suborta, eademque die desinens, nihil metuen-*
B 2 dum

dum esse declarat. Coac. 156. Quo plura vero incrementa morbus nactus est, eo periculosior accedens conuulsio putanda, ut plurimum enim placidum febris successum turbat, secretiones vitiosorum humorum impedit, varias actionum anomalias inducendo, saepius fit lethalis. Maximum ordinario modo & summum periculum inuoluit, si febrilem statum & declinationem perumpit, inducendo simul manifestam motuum malignitatem. Ast unica datur etiam huius assertionis exceptio, quando nimirum conuulsio cum coctionis signis proxime ante diem criticum apparet; tunc bona felicitate quandoquidem accedit, ut crisis, quamquam maxime laboriosa & anxia, tamen adhuc bona eueniat.

§. XI.

Potissimum autem prognosis ex conuulsione differt pro diuersitate Febrilem earumque causarum *sanguineis* febribus frequentes associantur conuulsiones, & cum purae continentibus raro in nostris regionibus obseruantur, hanc conuulsionum accessum in febribus ex continentibus et continuis compositis saepius animaduertere licet. Plethora enim

enim praefertim in iunioribus subiectis floridis motibus febrilibus magnum impedimentum ponit quare natura statim ad imminuendam plethoram actiones conuulsivas excitat. A quibus tamen conuulsionibus plerumque nihil metuendum erit, vel enim haemorrhagia naturali, vel artificiali facile soluantur, quemadmodum B. IVNCKERVS in *Conspect. semeiolog. tab. de motus tonici alterationibus affirmat, dum dicit*: Conuulsio a plethora originem trahens, eadem imminuta, sponte euanescit. Parimodo mitiorem prognosin in *variolis & morbillis* notamus, nam secundum SYDENHAMII & BAGLIVII obseruationes infantes morbillos variolasque nondum perpeffi si motibus conuulsivis & ardore circa lumbos corripuntur, dicti morbi in procinctu stant & postero die bono plerumque cum successu sunt expectandi. In aliis *malignis* autem *febribus* conuulsivae actiones summum inducunt periculum, quia materia miasmatica, quae per habitum corporis uniuersum expelli debebat, hoc confuso ad interiores partes cum insigni damno fertur, & nisi diapnoe statim restituitur, euentum nanciscitur lethalem. Interim frequentiore conuulsionum ad febres malignas accessum nullo modo

mirari debemus, dum fatis cognitum est quod mi-
asma volatile imprimis lympham ac liquidum ner-
ueum ingredi soleat, ideoque confusum spirituum
influxum, vtpote principalem conuulsionum caus-
sam, excitare possit. Interdum sed raro *exanthema*
febrilia feliciter per conuulsiones expelluntur,
quae autem retrocessionem efflorescentiarum exci-
piunt pessimae sunt. Quod vero *febres continuas*
simplices & catarrhales concernit, illis rarissime
conuulsio superuenit, nisi coctiones impediuntur,
totaque turbetur febris. Quando igitur in eiusmodi
febris conuulsio cum signis cruditatis apparet,
tunc acrisia & perniciis timenda erunt. Per prae-
cepta enim pathologica constat, quod in his febris
urina crassior, coloratior, cocta saepe & con-
tinentis saturata mingi debeat, quia velocitate san-
guinis & calore maior humorum in sales, pinguedi-
nes aliasque impuritates fit resolutio; unde sane B.
BOERHAAVIUS doctissime docuit: *si in febre post*
urinam crassam prius emissam mox aquosa, pellucida
erit, dein conuulsio fit, pessima est. Porro conuul-
siones *febrem ardentem* saepissime comitari & pe-
riculosam esse comitem inde patet, quia ex aetiolo-
gia huius febris scimus, sanguinem minus meabi-
lem,

lem, rapidissime tamen vi cordis arteriarumque motum, angustissima quidem vasorum minimorum orificia ingredi, sed dum in illis obstruitur, hinc tenuissimam sanguinis partem deficere; adeoque liquidi neruei secretionem ac liberum per encephali substantiam transitum impediendo, conuulsionem producere. Summum denique vitae discrimen adest, si conuulsiones *febribus inflammatoriis* accedunt. Nam omnis spes restitutionis in inflammationibus internis consistit in discussione congestionis & resolutione staseos; his vero indicationibus plane contraria conuulsiones inferunt, quippe humores in interioribus congerunt, coaceruant & accumulunt, stasesque multiplicant. Merito igitur conuulsio signum instantis mortis in febribus inflammatoriis nuncupatur. Praecipue Phrenitis exitialis hoc habet proprium vt in conuulsiones desinat. Hoc assertum confirmat B. BOERHAAVIUS, inquiens; *si inflammationis signa praegressa subsequitur conuulsio, fere letalis*. Designat enim tunc, sicuti Perillustris commentator van SWIETEN testatur, causam inflammatoriam tam validam esse, atque adeo profunde adactam in vasorum cerebri angustias, vt ipsa medulla cerebri afficiatur.

§. XII.

§. XII.

Tandem circa prognosin, ex accessu convulsionum ad febres acutas formandam, respectum quoque causarum occasionalium esse habendum indicauimus. Huiusmodi causae a rebus, ut dicuntur, non naturalibus, quibus per longum temporis spatium carere non possumus, innumera subsidia acquirunt. Omnes animae commotiones modum excedentes: alimenta vitiosa, aut indecenter assumpta; atmosphaera inimica praesertim refrigerationes immodicae; vitia regiminis, aliaque ex hac classe huc faciunt. Etiam si vero singula dicta origini convulsionum saepius ansam suppeditent, tamen convulsiones ex causis occasionalibus natae raro periculum notabile inoluunt, sed plerumque remotis causis sponte iterum euanescent.

§. XIII.

Nec non huc pertinet convulsio, quae excretionibus in acutis nimias sequitur, & quae pessimae prognoseos existit; quem lethalem euentum quoque annotauit B. BOERHAVIUS sequentem praedictionem exhibens: *si in febre post magnas euacuationes oritur convulsio, & haec fere lethalis.* Vires enim nimia excretionibus amissae, tam subito nutrientibus restitui

stitui nequeunt, quia optima ingesta chymificationem et reliquas viscerum actiones requirunt, quae in febricitantibus vel ex parte vel plane deficient. Hinc patet curationis difficultas. Simile quid in mactatis animalibus obseruamus, quae proxime ante mortem validissime conuelluntur. Ex hactenus disputatis patet, in conuulsione febrili magnam differentiam subesse, neque adeo facile desperandum.

§. XIV.

Accedimus ad alteram cardinalem dissertationis nostrae particulam, nimirum ad eruenda signa ex conuulsionibus in *morbis chronicis*. In genere itaque praedicare valemus, conuulsiones in morbis chronicis, nec impetu excedentes, nec frequentia peccantes, nihil ordinarie periculi portendere. Hoc generale effatum NENTERVS in *fundament. theoret practicis Tom II. p. 375.* per haec verba eloquitur: Quae extra acutos morbos oriuntur & a chronicis morbis dependent, nihil aequae periculi post se trahunt ordinarie, nisi ad modum sint vel vehementes vel frequentes. Sed etiam haec regula

C

gene-

generalis multas patitur exceptiones, quas breuiter adumbrabimus; difficulter enim in rebus semeioticis propositiones uniuersales ventilare licet, dum diuersitates morborum eorumque complicationes obstant.

§. XV.

Dantur nonnulli morbi chronici quibus conuulsionum accessio admodum ominosa existit. Ad hos imprimis pertinet *angina*, quae sibi relicta iam morbum notatu dignum & curatu difficilem constituit; accedente vero conuulsione inflammatio augetur & aperto ore aerem petunt. Hoc periculum etiam obseruauit HIPPOCRATES, enunciens; *anginae succedens conuulsio, lethalis*. Qui enim angina moriuntur, plerumque conuulsi magis, quam suffocati intereunt. Porro colica sanguinea funestum sortitur euentum, si conuulsio euadit, dum presso quasi pede talem conuulsionem gangraena sequitur. Dein secundum HIPPOCRATEM conuulsio ex vulnere lethalis habenda venit, magnam enim, neruorum laesionem supponit; quae autem

autem prognosis interdum exceptionem in sensibilibus agnoscit.

§. XVI.

Curatu difficillimae sunt convulsiones haereditariae, inueteratae, continuae et vniuersales, caeque a grauioribus viscerum laesionibus, venenis & similibus ortae. Hinc B. IUNCKERVS solide docet. *Convulsiones chronicis viscerum laesionibus superuenientes, pertinaces sunt, nec facile medicationi auscultant.* Quando autem per anodyna supprimuntur paulo post recurrunt, eoque magis ferociunt. Haemorrhagias nimias mala quandoquidem & mortifera convulsio excipit, quia a copioso & excedente sanguinis profluio balsamus vitae optimus absimitur, collapsus vasorum minorum contingit, humorum circulus periclitatur, & secretio liquidi neruei impeditur. Etiam illa convulsio suspecta putanda erit, qua ebriosis conuelluntur; quare HIPPOCRATES inquit: *Si quis ebrius der repente voce priuatur, convulsus moritur, nisi febris corripuerit, aut ea hora, qua crapula soluitur, loquitur.* Hic enim aphonia grauem cerebri laesionem et neruorum

rum ab congestione impetuosa compressionem indicat, quae nisi intra paucas horas, quibus crapula alias soluitur, discutiatur, et per insignem motum quasi febrilem resoluatur, facile conuulsiones et mortem, praecipue in senibus et languidis, efficit,

§. XVII.

Non minorem periculi gradum inuoluit illa conuulsio, quae foeminas abortum passas corripit. Nam teste ARETAEO Lib. I. Cap. VI. *Mulier ex abortu conuulsa, raro euadit.* Procul dubio causa huius prognoseos in momentanea ac plenaria fluxus lochialis suppressione ponenda videtur. Quis enim Medicorum nescit, quod haemorrhagiae abortiuae omnes largiores esse soleant & debeant; si ergo conuulsione talis fluxus plane intercipitur, tum grauiora pathemata producuntur, nempe febres acutae inflammatoriae, praecipue etiam exoritur maligna miliaris, quando simul retentio & corruptio secundinarum facta fuerit, vel in morbum chronicum abit. e. g. hecticam, cachexiam, ascitem et tympanitem.

§. XVIII.

Etiam deliriosus seu mente captus conuulsiones suspectae sunt. Dum enim conuulsio systema ner-

neruorum potissimum afficit, & omne delirium qualemcunque cerebri laesionem supponit, euidenter patet, delirium augeri, si nerui vehementer conuelluntur. Saepius vitia sensuum quoque exteriorum inde visa fuerunt; vnde HIPPOCRATES affirmat: *Insanientibus accedens conuulsio, oculorum aciem retundit. Coac. 485.* Praeterea conuulsio assiduis vigiliis aut doloribus in omnibus morbis chronicis succedens, sinistram etiam praebet omen.

§. XIX.

Pauciores notantur morbi, in quibus conuulsiones bonum praestitisse euentum affirmatur. Ita febre quartana laborantes, notante HIPPOCRATE *Sect. V. Aphor. 70.* non facile conuulsione tentantur, imo superueniente ea liberantur, forsitan ex eo fundamento, quod per actiones conuulsivas humores viscosi, tenaces viscera venae portae obstruentes facilius resoluantur & excutiantur. D. PAVLINI *Ephem. A. N. C. Dec. II. Ann. VII. Append. p. 133.* nobilem puerum a dysenteria terribilis conuulsionis accessu liberatum, memorat. Sed tales casus oppido rarissimos

dos arbitror, non minus ac istum, quando D. GRASSIVS *Ephem. A. N. C. Dec. I. Ann. III. p. 331.* infantem, ischuria pertinaci laborantem, conuulsio paroxysmo restitutum obseruauit. Lubens fateor, modos, quos natura in procreandis his actionibus therapeuticis adhibuit, ipsasque vias, per quas haec negotia perfecit, non omnes patere, minusque esse demonstrabiles; cum interim τὸ ὄτι in aprico iaceat.

§. XX.

Infantes sub *dentitionis* negotio frequenter conuelli, quotidiana fere constat experientia. Sed distinguenda est conuulsio difficiliori dentitioni accedens: alia dependens a dolore, quem dens sub protrusione periostio maxillas inuestienti pungendo excitat, & haec nullum adfert damnum; alia vero ab saliuacri ventriculorum ac intestina arrodente producitur, eaque saepius euadit periculosa, nisi congruis remediis tempestiue damnum prohibeatur. Etenim infantes, qui exspuere nesciunt, saliuam, in ore & faucibus stimulo doloris largiter confluentem, deglutunt, quae deinceps a naturali temperie in acrem causticum transit humorem, & tam nimias diarrhoeas, quam vehementes conuulsiones inchoat. Ipsa etiam primarum viarum nimia irritabilitas symbolam suam con-

confert; ex qua potissimum fit, vt quaelibet peccantia in tractu cibario, praecipue etiam *vermes*, facile conuulsiones producant. Si enim partes, ex quibus stricturae conuulsivae ad spinalis medullae meninges subito propagantur, inquirimus, principem sibi locum vindicat membranaceus ventriculi ac intestinorum canalis, quia ventriculus, praeter nervos quos ab octavo pari accipit, etiam a nervis ex prima & secunda dorfi vertebra emergentibus, & in costalem ramum abeuntibus mutuetur, nec non intestina ramos nervos a ramo octavi paris interno, cum intercostali concurrente, & plexum mesentericum formante adipsantur. Sicuti B. HOFFMANNVS in *Medic. rational. Systemat. Tom. IV. Part. III. Cap. II. De motibus conuulsivis* memoratum nexum primarum viarum cum medulla spinali descriptum dedit.

§. XXI.

Non minus mensium anomaliis, data causa occasionali, familiarissime succedunt conuulsiones, facileque in consuetudinem abeunt, praepremis ab animi pathematibus, quandoque satis leuibus, ortae. Quorum HIPPOCRATES respectum habuisse videtur inquiens: *conuulsiones in uteri strangulatu, antea non expertae, imposterum facilius reuertuntur, Coac.*

349. Etiam si vero hoc assertum verissimum sit, tamen prognosi hippocraticae, quam idcirco dedit, subscribere nequimus, dum *Aphoris. V. 56. et VII. 9.* affirmat: *conuulsionem fluxui muliebri superuenientem, portendere periculum.* Quia fatiscognitum est, quod et puellae emanfione mensium laborantes, & aliae menstruatae virgines feminaeque saepius conuellantur, absque omni tamen infelici euentu. Potius ex contraria parte obseruationes clinicae docuerunt, conuulsiones quandoquidem versus tempus menstruum ingruentes fluxum catameniorum promouisse: id quod eo facilius concipi potest, quia per principia pathologica constat, quod humores ad euacuationem dispositi facile per conuulsionem excernantur; sicuti ex hoc fundamento sub insultibus conuulsivis non raro faex aluina, urina, sperma &c. expelluntur. Praecipue autem duplici vitio mensium conuulsiones facile superueniunt, nimirum mensibus dolorificis et fluxui nimio. Vbi enim dolorum atrociam irget, ibi systema neruorum irritatur et conuulsio prouocatur, ideoque si spasmodum vehementia loca vterina diu multumque vexat, denique ex consensu neruorum percillitur medulla cerebri. Sub fluxu autem nimio contingunt depletiones vasorum, secretio itaque liqui-

haud infrequenti constat obseruatione, hunc affectum, ubi ab infelici abortu vel graui puerperio ex culpa siue medici siue aegrotantis progignitur, quam facile recurrere, & ex leui quadam caussa nervosum genus affigente, de nouo corpus infestare. Quamquam igitur periculum ex conuulsione hysterica non timendum sit, tamen admodum rebellis putandus morbus, qui optimis quoque curationibus non auscultat, potissimum quia vitium non tam in conditione materiarum peccantium, quam potius in anomaliis motuum & peruersa consuetudine consistit. Hinc insensibilioribus foeminis, quae vitae sedentariae & animi commotionibus nimium indulgent, obuente leuissima caussa, illico conuulsiones recrudescunt. Varia conuulsiones hystericae exempla ab B. HOFFMANNO l. c. relata et perspicue explicata leges.

§. XXIII.

Verum enim vero quamquam malum hypochondriacum & hystericum maxime inter se tam intuitu caussarum, quam respectu symptomatum conspirent; fida tamen experientia manifestum est, hypochondriacos rarissime conuelli. Sat certa est &

& comperta veritas facti, quae autem veritas rationis subfit? fateor eam obscuram, nisi ad sensibilitatis rationem in viris ut plurimum debiliorem prouocare vellimus. Ast si quandoquidem in corpore hypochondriaco conuulsio deprehenditur, illa plerumque euadit funesta. Ita varia de hypochondriacis legimus exempla, quibus, falso pro phreniticis habitis, camphora interna data, conuulsiones accesserunt cum subsequente lethali euentu.

§. XIV.

Tandem *conuulsiones ex scabie* retropulsa ortum ducentes nominandae veniunt. Impuritates enim, quae in scabiosis morbis in superficie haerent, ad interiora loca conuertuntur, atque hoc modo excretiones impediuntur & impura salia massam sanguineam replent. Hae impuritates, dum naturae sunt acris et fere causticae, ad partes nervosas cum aliis humoribus ducuntur, illisque firmitus inhaerent, plura fontica machinantur mala atque periculosissimas produciunt conuulsiones.

T A N T V M.

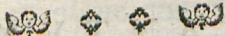
PRAENOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
DOMINO CANDIDATO

S. D. P.

P R A E S E S.

Systema nervosum, fibrarum musculosarum tractus horrendis saepe numero exagitantur concussionibus, quae cum nil nisi affectus terroris, atque periculi pleni sint, praxin medicam facientibus multum proh! negotii facessentes: prudenter, me saltem iudice, fecisti, quod, quid veri, quid falsi sit timoris, docte TUA dissertatione demonstraveris. Gratulor TIBI PRAENOBILISSIME DOMINE CANDIDATE, manifestum hocce eruditionis specimen, quod, exceptis sub emendatione additis, praeter TE auctorem agnoscit neminem. Gratulor porro studia academica diligenter ac cum laude peracta. Ut autem cunctorum TVORVM coeptorum exoptatos experiaris successus, pietatem et sincerum proximo seruiendi studium atque amorem commendo; quae genuina praefidia plus ad felicem praxin iuvant, quam farrago falsorum artificiorum, quorum motivae avaritiam et pomposam empiriam redolent. Quare commendatam viam si eliges, largifimos in TE benedictionis divinae rivulos derivabis, id quod cerrissime spero atque sincere opto. Vale, meque amare perge. Dabam Hal. Magd. die XXI. Dec. MDCCLXI.

Med. Diss., 1761-62

ULB Halle

3

002 830 701

SB

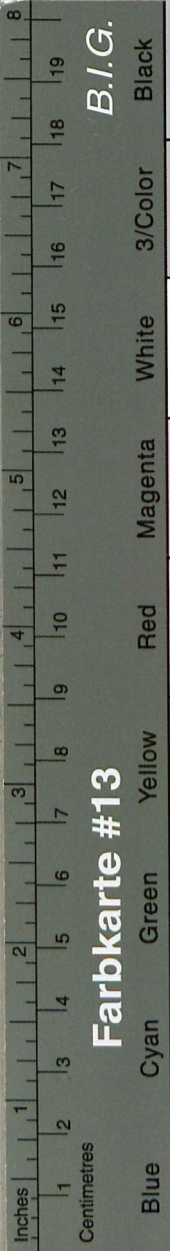
Recht
VD18

B.I.G.

Farbkarte #13

INAUGVRALIS SEMEIOLOGICA
DE

14

VLSIONE SIGNO

QVAM
NTE SVMMO NVMINE
ATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
PRAESIDE
SSIMO EXPERIENTISSIMO DOCTISSIMO
CHRIST. IVNCKERO
E ET MEDICINAE DOCTORE
RE PVBL. ORDIN. PAEDAGOGII REGII
NOTROPHEI HALENS. MEDICO
CONSTITVTO
REGIA FRIDERICIANA

PRO
OV DOCTORIS
MEDICINA HONORIBVS AC PRIVILEGIIS
MAIORVM RITE OBTINENDIS
DECEMBRIS A. S. R. MDCCCLXI.
DITORVM DISQVISIONI SVBMITTIT

AVCTOR
GOTTLIEB HOELTZER
BVRGENSIS

ALAE AD SALAM
SCHNEIDERIANO.

